

سووتاندنى چاپىكى قورئان لەلایەن پەنابەرىكى عىراقىيەو كاردانەوئى جۇراوجۇرىشى لە پاكستانەو تا رۇژئاواى عەرەبى و جىهان بەدواى خۇيدا هیناوه، بەلام لە عىراق و لەسەر ئاستە شىعیيەكەيشى بەتابەت، وەلام و كاردانەوئى توندەكان خۇیندەنەوئى دىكە هەلدەگرن. هۆكارى ئەمەش دەگەرپتەوئى بۆ سروسشت و جۆرەكەيان كە هەلكوتانە سەر بالیۆزخانە و درووستكردنى كېشەى پېشلىكردنى ياساى نۆودەولتەبى پاراستنى نۆردە دىبلۇماسىيەكانە بەپىنى رىككەوتنى قىيەننا. هەرەوئا، تىكەلبوونى ئەو كاردانەوانەپە لەگەل سەرھەلدانەوئى هەندى كېشەى پېشترى نۆخۆى مالى شىعە كە زەمقترىنيان هەراى ئەم دوایيەى نۆوان سەدرىيەكان و حىزبى دەعوئى ئىسلامىيە بە سەرۆكايەتى مالىكى لەبارەى بە ئامانگرتنى ئايەتوللا محەمەد سەدر كە مەرجهى كۆچكردووى سەدرىيەكان و بزووتنەوئى عەسایب و باوكى رۇحى زۆر بزاف و كەسایەتى شىعەى سىياسىيە.

لە كاردانەوئى شىعیيەكاندا لەسەر رووداوهكەى سوید، موقتەدا سەدر لە هەمووى زياتر پىداگر و تووند بوو [كاتىك هەپەشەى ئەوئى](#) كرد كە ئەگەر حكومت هەلوئىستى نەبىت، "ئەوا بەرپىگای تابىتەى خۆى كاردانەوئى دەبىت"، بەدواى ئەمەشدا هەلكوتانە سەر بالیۆزخانەى سوید (20ئى تەمموزى 2023) لەلایەن سەدرىيەكانەوئى قەبرىانىكى دىكەى بۆ دىبلۇماسى عىراق دروستكرد. لە كاتىكدا لە ئىران و سعودیە كە دوو جەمسەرى ئىسلامى گەرەى ناوچەكەن كاردانەوئىكان زياتر ناپەزایى فەرمى بوون و بەرپىگای دىبلۇماسى كران؛ لە سعودیە [بەیاننامەبەكى](#) ئىدانەى وەزارەتى دەرەوئى دەرچوو، لە ئىرانیش [بەھمانشۆو](#) كرا و هەردوو وئاتیش، بالیۆزى سویدیان بانگەهیشت كرددوئى بۆ گەياندى ناپەزایى. لە هېچ وئاتىكى دىكەى ئىسلامى و عەرەبیش لە چەشنى عىراق دۇخەكە بەرەو تىكدانى پەيوەندىيەكان نەچوو. بەشيك لە هۆكارى ئەمەش جگە لە تەنگ پېھەلچىنى سەدر و لایەنگرەكانى، رەنگە بۆ ئەو بەگەرپتەوئى كە سوتىنەرى چاپە قورئانەكە (سەلوان مۇمىكا) بە پەگەز عىراقىيە و لەگەل ئەوئىشدا سووكايەتى بە ئالای عىراق و وینەى موقتەدا سەدریش كرددوئى.

پاش ئەوئى سوید بالیۆزى خۆى لە بەغدا كشاندهوئى و عىراقش بە هەمانشۆوئى بالیۆزەكەى لە ستۆكھۆلم كشاندهوئى و قەيرانەكە لەخالىكدا وەستا، سەدر ركبەرەكانى [نۆمەتباركرد](#) كە بىدەنگ بوون و هەرچى ئەم بتوانىت بىكات لە "شۆرشى قورئان" كرددوئى. ئەمە لە كاتىكداپە كە چوارچۆوئى هاوتاهەنگى خۇپىشاندانى [ناپەزایان بۆ هەمان مەبەست هەبوو](#) و پىشئوانى هەنگاوهكانى سوودانىيان كرددوئى دزى سوید، بەلام ئەوان لە دەسەلتادان و ئەرك و پابەندىيان لەسەرە و، ناتوانن وەك سەدر هیندە تووند بپون بەرامبەر سوید و وئاتانى رۇژئاوا. ئەمەش يەكپەكە لەوگۆشانەى كە سەدر قۆستىيەوئى بۆ شكاندنى بىدەنگى لەلایەك و تەنگەتاوكردى ركبەرە شىعە حوكمرانەكانى لەلایەكى دىكە. بەوئىش ناچارىكردن كە بەدواى كاردانەوئىكانى ئەو بكەون.

ناكرىت گومان لە راستگۆیى سەدر بكرىت بۆ بەرگرى لە قورئان یان ئالای عىراق، يەكەمیان چونكە پىرۆزىيەكى گەرە و نەگۆرى ئىسلامىيە و ئەویش كەسایەتییەكى ئایینیيە، دووهمیشیان سىمبولى نىشتمانپەرەوئى عىراقىانەپە كە دروشمىكى سەدرە، بەلام بەراورد بە هەلوئىستەكانى ئايەتوللا سىستانى مەرجهى بالای شىعە و رىبەرى شۆرشى ئىرانى، كاردانەوئىكانى سەدر زۆر تووندترن؛ سىستانى [لە نامەبەكدا](#) بۆ ئەنتۆنیۆ گۆتیرىس وئپراى ئىدانەى رووداوهكەى سوید داوا دەكات كە لەرپىگای نەتەوئى بەگرتووهكانەوئى رىگا لە دووبارەبوونەوئى بكرىت و ئەو ياسایانە بگۆردرپن كە رىگە بە سووتاندنى قورئان و تىكدانى پىكەوئىزان دەدات، ئايەتوللا خامنەبیش وئپراى ئىدانەكردن، [داواى رادەستكردنى ئەنجامدەرانى سووتاندنى](#) قورئانى بە وئاتانى ئىسلامى كرددوئى.

لە سەر ئاستى شىعی تەنیا سەدر و [جەسەن نەسروللا لە لوئیان](#) رووداوهكەى سویدیان قۆستەوئى بۆ بەرەنگاربوونەوئى وئاتانى رۇژئاوا و هېرشكردنە سەر بەها نوپىكانى ئەوان و داوايان كرد بالیۆزى سوید لە وئاتانى ئىسلامى دەربرىت، لەكاتىكدا لەسەر ئاستى سوننى هەلوئىستەى تووند سەر رووداوهكە نەبوو. بەتابىت سألانىكە بۆچوونىك لەناو رەوئەندى موسلمان لە ئەوروپا خەرىكە دەرەكەوئىت كە داوا دەكات بەرپى پىشئگۆیخستن و فەرامۆشكردن، سىحرى ئەو كەسانە بەتال بكەنەوئى كە لەرپى هېرشكردنە سەر پىرۆزىيە ئایینیيەكان بەدواى خۆدەرخستن و ناوبانگەوئى.

بەگەرەنەوئى بۆ عىراقیش، باوهرپك دروستبووئى كە سەدر مەسەلەى قورئان بكاتە دەستپىكى گەرەنەوئى بۆ ناو زىانى سىياسى پاش ئەوئى لە نۆوئى پاستى حوزەيرانى 2022دا لە رۇژگارنى تۆرەبىدا بپارى كشاندهوئى 73 پەرلەمانتارەكەى دا و چەند مانگىكى زۆر لە نەجەف رۇژووئى بىدەنگى هەلبۇارد. ئەگەر ئەم خۇیندەنەوئى و ئامازانەش وەها دەرپچن، ئەوا هەلبۇاردنىكى گەرم و پر لە ركبەرى پاریزگاكان لە كۆتایى ئەمسالدا چاوهرپى عىراق دەكات و هەندى ئامازە و لىكدانەوئىش پىياناوپە دەبىتەهۆى دواخستنى پروسەكە چونكە سەدرىيەكان و سەرۆكۆهزىرانیش، بۆ بەشدارىكردن كات و ئامادەكارىيان پىويستە.

ئىستا كە سەدر گۆشەگىرە، چوارچۆوئى هاوتاهەنگى شىعی سەرقالى چەسپاندنى پايەكانى دەسەلتاى خۇيانن، سەدرىيەكانیش لەسەر ئاستى جەماوەر و كادر لە دۇخى خۆ خواردنەوئى و چاوهروانیدان. هەرەوئا جارىكى دىكە ئەوئىيان بۆدەرەكوت كە دەشنى دووركەوتنەوئى لە دەسەلتا و پروسەى سىياسى بىبىتە هۆپەك بۆ لاوازكردن. بۆ كۆتایى هینان بەمەش تەنیا و تەنیا رىبەرى رەوتەكە كە موقتەدا سەدرە، دەتوانىت وەها بپارىك بىدات و دەرەكەوتنەوئى بەهېزىشى لە پەرچەكردارەكانى قورئان و لە بەرگرىكردنى لە میراتى باوكى و پىگە

ئايىنيەكەى ئەوہى لى دەخوئىرئىتەوہ. لەلایەك ئەمە سەرەتا و دەستپىكى گەرانەوہیە بۆ چالاکى و جمووجول و، لەلاکەى دیکەشەوہ، بەشئیکە لە پلانى ماندووکردن و تەنگەتاوکردنى بەرامبەرە رکا بەرەکانى كە پابەندى دەسەلاتن كە ناتوانن وەك سەدر بەرامبەر سوید و دانیمارك و بەیاننامەکانى ئەمەریكا گوتارى ئاگرین و "شۆرشگێرانەیان" ھەبێت، لەكاتێكدا ھەردوولا لە رکا بەرییەكەى تووندان لەسەر ئەوہى كە كامیان "موقاوہمە" ى راستەقینەى شیەن.